

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันทางวิชาการชั้นสูง มีจุดมุ่งหมายในการสร้าง-
สรรค์และจรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ (วิจิตร ศรีสอาน 2518 : 48) และ
มุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม
เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคมและประเทศชาติ (คณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ 2520 : 8) ประกอบกับปณิธานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่
กล่าวไว้ว่า

มหาวิทยาลัยแห่งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่เป็นหลัก คือ การบุกเบิกแสวงหา
ทะนุบำรุงและถ่ายทอดความรู้กับการเสริมสร้างคุณธรรม ให้บัณฑิต
ของมหาวิทยาลัย เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยสติและปัญญา

ความรู้ที่นับว่าสำคัญยิ่งคือ ความรู้เพื่อความเจริญของบุคคลและสังคม
อันใดแก่ ความรอบรู้ และความเชี่ยวชาญในสรรพวิทยาการที่อำนวย
ประโยชน์แก่การดำเนินชีวิต

ส่วนคุณธรรมที่ผู้เรียนผู้รู้พึงมี และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถือว่า เป็น
หน้าที่ที่จะต้องปลูกฝัง คือ ความรู้จักตนเอง ใฝ่รู้อยู่เสมอ คิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ รอบคอบ ไตร่ตรองเหตุผล รับผิดชอบ เห็นการณ์ไกล
มีศีลธรรมและเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ดังนั้นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้พยายามจัดสรรประสุมการณ์และ
สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน เพื่อเป็นการ
พัฒนานิสิตให้มีคุณภาพตามปณิธานของมหาวิทยาลัย

โดยสภาพทั่วไปแล้วนิสิตที่เรียนในมหาวิทยาลัยส่วนหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ต่าง
จังหวัดและมักจะประสบปัญหาเรื่องที่พักอาศัย อีกทั้งการศึกษาในระดับนี้บางวิชาต้องมีการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง หรือต้องมีการร่วมกิจกรรมนอกเวลาเรียน ทำให้ไม่สะดวกและไม่ปลอดภัยในการเดินทางกลับที่พักซึ่งอยู่นอกมหาวิทยาลัย การจัดสวัสดิการ

กานหอพักนิสิตภายในมหาวิทยาลัยจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยจะ
 ต้องคำนึงถึง ประกอบกับเวลาส่วนใหญ่ของนิสิตในมหาวิทยาลัยจะอยู่ในที่พักอาศัย
 มากกว่าสถานที่อื่น ๆ ซึ่งรวมถึงชั้นเรียนด้วย มหาวิทยาลัยจึงควรให้ความสนใจต่อ
 การจัดสภาพแวดล้อมของที่พักอาศัยเพื่อก่อให้เกิดผลต่อการเพิ่มพูนความรู้และพัฒนา
 การส่วนบุคคลให้มากที่สุด มิใช่เฉพาะการจัดสรรเพื่ออำนวยความสะดวกตามความ
 ต้องการทางค่านร่างกายเท่านั้น แต่ยังสามารถจัดสรรประสบการณ์การอยู่ร่วมกัน
 ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาตัวบุคคลได้ (Fitzgerald 1970) ดังที่วัลลภา
 เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528 : 99) กล่าวว่า "หอพักเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก
 เพราะเป็นส่วนหนึ่งขององค์การในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีหน้าที่เทียบได้กับห้องสมุด
 ห้องปฏิบัติการและห้องเรียน เป็นที่ที่มหาวิทยาลัยจะให้ทั้งความรู้ การปรับปรุง
 บุคลิก ความมีระเบียบ และการแสดงออกทั้งกาย วาจา ใจได้อย่างดี" ซึ่ง
 สอดคล้องกับคำกล่าวของมุลเลอร์ (Mueller 1961 : 177) ที่ว่า "ประโยชน์
 ของหอพักในสถาบันการศึกษานอกเหนือจากเป็นที่พักอาศัยแล้ว ยังเป็นสถานที่ที่
 ส่งเสริมการศึกษาทางวิชาการและพัฒนาบุคคลด้วย"

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรก
 ของประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2459 และการศึกษาในสมัยแรกของจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัยได้จัดแบบ Residential College คือการจัดให้นิสิตที่เรียนทุกคน
 อยู่พำนักในมหาวิทยาลัย มีขุนสมิทชิอนุสรณ์ (เซียง สูยวณิช) เป็นผู้ปกครองหอพัก
 คนแรก ครั้นถึง พ.ศ. 2465 ตำแหน่งนี้ก็เปลี่ยนชื่อเป็น "อนุสาสน์" (จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย 2520 : 34) ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีมาจนถึงปัจจุบันนี้

จากระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2524 หมวดที่ 2 วัตถุประสงค์ประสงค์ของการจัดตั้งหอพักนิสิต
 ดังนี้ (กองกิจการนิสิต 2527 : 11)

1. เพื่อช่วยเหลือนิสิตชั้นปริญญาตรี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด และไม่มี
 ที่พักอยู่ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อช่วยเหลือนิสิตที่มีที่พักไม่สะดวกต่อการศึกษา

3. เพื่อฝึกให้นิสิตรู้จักการอยู่ร่วมกัน เคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ มีความสามัคคี มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและต่อส่วนรวม และสามารถดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง

4. เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตต่างคณะซึ่งมีพื้นความรู้และความสนใจแตกต่างกัน ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจและความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

และจากระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2529 ได้มีการปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหอพักนิสิตดังนี้

1. เพื่อฝึกให้นิสิตได้อยู่ร่วมกันในที่พักที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการศึกษา

2. เพื่อฝึกฝนให้นิสิตรู้จักการอยู่ร่วมกัน เคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ มีความสามัคคี มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและต่อส่วนรวม และสามารถดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง

3. เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตต่างคณะซึ่งมีพื้นความรู้และความสนใจแตกต่างกัน ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

4. เพื่อช่วยเหลือนิสิตที่มีที่พักที่ไม่สะดวกต่อการศึกษา

5. เพื่อช่วยเหลือนิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดและไม่มีที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร

เป็นที่น่าสังเกตว่าวัตถุประสงค์ของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการฝึกฝนให้นิสิตรู้จักการอยู่ร่วมกัน เคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ มีความสามัคคี มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและต่อส่วนรวม และสามารถดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง จึงได้เลื่อนจากลำดับที่ 3 เป็นลำดับที่ 2 และได้ลดบทบาทของหอพักในส่วนที่เป็นสวัสดิการแก่นิสิตต่างจังหวัดลง

ปัจจุบันนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีหอพักนิสิตชาย จำนวน 3 หลัง คือหอ 1 ซึ่งให้บริการแก่นิสิตมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 หอ 2 เค็มเรียกว่าหอ AIT และหอ 3 ได้เปิดให้นิสิตเข้าพักเมื่อปี พ.ศ. 2525 ส่วนหอพักนิสิตหญิงมี 1 หลัง คือ หอ 14 ซึ่งเปิดบริการแก่นิสิตในปี พ.ศ. 2517 และปรับปรุงเพื่อให้รับนิสิตได้เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2526 (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527 : 1) ขณะนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามารถ

ให้สวัสดิการค้ำหนกพักแก่นิสิตได้ทั้งสิ้นประมาณ 1,100 คน เป็นนิสิตชาย 587 คน นิสิตหญิง 513 คน คิดเป็นร้อยละ 8.36 ของจำนวนนิสิตทั้งหมด ซึ่งยังไม่เพียงพอ กับความต้องการของนิสิต

มหาวิทยาลัยได้ใช้งบประมาณในการพัฒนาหอพักนิสิตทั้งในการก่อสร้าง อาคาร การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและการให้บริการต่าง ๆ ภายในหอพักด้วยเงินเป็น จำนวนมากมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างและต่อเติมหอพักนิสิตหญิงซึ่ง เป็นตึก 14 ชั้น ใช้งบประมาณทั้งหมดประมาณ 15,530,000 บาท และสร้างหอพักนิสิตชาย หอ 3 ค่ายงบประมาณ 16,310,000 บาท นอกจากนี้ในแต่ละปี มหาวิทยาลัยยังต้อง จ่ายเงินงบประมาณที่นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมหอพักให้กับนิสิตผู้พักอาศัย ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยต้องจ่ายเงินอุดหนุนให้นิสิตหอพักคนละประมาณ 1,400 บาทต่อปี (ฝ่ายกิจการนิสิต กันยายน 2529 : 6) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมและพัฒนา หอพักนิสิตมาอย่างสม่ำเสมอด้วยงบประมาณที่ค่อนข้างสูง ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้นิสิตได้เกิด พัฒนาการในทุก ๆ ด้าน แต่จากผลการวิจัยของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2527 : 120-121) พบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่อยู่ในหอพักและไม่ได้อยู่ในหอพัก ของมหาวิทยาลัย รับรู้สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกันทั้ง 5 ด้านคือ ความ ประทับใจในมหาวิทยาลัย บรรยากาศการเรียนการสอน ความสัมพันธ์กับเพื่อน การ บริหารและอาคารสถานที่และบริการวิชาการ และจากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็น ทางการกับกลุ่มคณาจารย์และนิสิตเก่าที่เคยอยู่ในหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ปัญหาสำคัญของหอพักคือ นิสิตขาดระเบียบวินัยและไม่คอยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ กิจกรรรมของหอพัก สิ่งเหล่านี้จะเป็นภาพสะท้อนส่วนหนึ่งที่ทำให้เห็นได้ว่า การลงทุน ค้ำหนกหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปัจจุบันยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของหอพัก ซึ่ง นอกจากมุ่งช่วยเหลือนิสิตที่มีปัญหาเรื่องที่พักแล้ว ยังมุ่งพัฒนาให้นิสิตมีคุณลักษณะของ พลเมืองที่ดีสังคมต้องการด้วย ประกอบกับภาวะปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีงบประมาณและ ทรัพยากรจำกัด จึงควรจะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยจัดหอพัก เพื่อให้เป็นทั้งศูนย์การเรียนรู้และที่พักอาศัย (Living and Learning Center) ของนิสิตในเวลาเดียวกัน

ผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ตระหนักในความสำคัญของหอพักนิสิต ในการผลิตบัณฑิต จึงได้มีแนวนโยบายและโครงการพัฒนาหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้น โดยมีคณะกรรมการเฉพาะกิจเป็นผู้รับผิดชอบ ถาวร วัชรภักย์ เป็นประธานกรรมการ คณะกรรมการเฉพาะกิจได้เสนอโครงการพัฒนาหอพักนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บริเวณอาคารพาณิชย์ ม.28 มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยให้แก่บัณฑิต โดยกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานในช่วงปีงบประมาณ 2529-2534 ไว้ดังนี้

1. ให้นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกคนมีสิทธิ์เข้าพักอาศัยในหอพักนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ให้การเข้าพักอาศัยของนิสิตในหอพักมหาวิทยาลัยเป็นระบบหมุนเวียน
3. มหาวิทยาลัยจะมีหอพักเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย โดยจะค่อย ๆ ปรับจากการมีหอพักเพื่อเป็นสวัสดิการให้นิสิต
4. จะมีหอพักนิสิตทั้งของมหาวิทยาลัยเองและหอพักเอกชน ซึ่งจะช่วยลงทุนสร้างตามรูปแบบเงื่อนไขข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย
5. กิจกรรมของหอพักนิสิตจะเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดบรรยากาศของการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยที่เชื่อมโยง ทั้งในส่วนภายในมหาวิทยาลัย และชุมชนโดยรวม

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในโครงการพัฒนาหอพักนิสิตดังกล่าว มิได้ระบุถึงรูปแบบและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย อีกทั้งมิได้กำหนดแนวทางในการปรับปรุงหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปัจจุบันให้เป็นไปตามแนวทางของการจัดหอพัก ดังนั้นผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้อนุมัติให้ทำโครงการวิจัยอีกโครงการหนึ่ง เรื่องรูปแบบและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมี สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ เป็นหัวหน้าโครงการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศึกษาคุณลักษณะของนิสิตหอพักและลักษณะการจัดหอพัก
3. วิเคราะห์ตัวแปรที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตหอพัก

4. ศึกษาอนาคตภาพของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี พ.ศ.

2540

5. ศึกษารูปแบบและกิจกรรม เพื่อสร้างเสริมบรรยากาศและการใช้ชีวิต
ในมหาวิทยาลัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากที่จะได้เข้าใจความเปลี่ยนแปลงในแนวคิด วิธีการ และการบริหารหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดจนผลกระทบของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่อลักษณะของนิสิตหอพัก นอกจากนี้ยังทราบถึงตัวแปรที่มีผลต่อการพัฒนาการของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วงเวลาต่าง ๆ และตัวแปรที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตหอพัก ปัญหาและความต้องการของนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ข้อค้นพบเหล่านี้จะช่วยให้การวางแผนและการดำเนินการจัดหอพักเพื่อการเรียนรู้ เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

การดำเนินการของโครงการนี้ ได้แยกเป็นโครงการย่อย ซึ่งได้ทำการวิจัยโดยคณะกรรมการของโครงการส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งโดยนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อีก 4 โครงการ คือ

1. ปัญหาของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของผู้บริหาร นิสิตหอพักเก่าและนิสิตหอพักปัจจุบัน
2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อาศัยอยู่ในหอพักและนอกหอพักมหาวิทยาลัย
3. อนาคตภาพของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2540
4. ลักษณะของนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับการวิจัยเรื่องลักษณะของนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้เป็นโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวัตถุประสงค์ข้อ 2 ของโครงการใหญ่ของมหาวิทยาลัยซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาลักษณะของนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 4 ด้าน คือ ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อเพื่อและ ด้านความมีวินัยในตนเอง เพราะมนุษย์ต่อมนุษย์มีความสัมพันธ์เป็นปัจจัยอันแรกที่ติดต่อกัน

มนุษย์สัมพันธ์จะเป็นสิ่งที่สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี เกิดความพอใจรักใคร่ อยากร่วมมือให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ จริงใจ เป็นการรวมคนให้ทำงานร่วมกันในลักษณะที่มุ่งให้เกิดความร่วมมือ ประสานงาน เพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมาย ความรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติที่ก่อให้เกิดความเชื่อถือ (ภิญโญ สาธร 2519 : 134) บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ การงาน หน้าที่ทางสังคม หน้าที่อันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อบิดามารดา ต่อญาติ พี่น้อง ต่อบุคคลทั่วไป ต่อประเทศชาติอย่างดีที่สุดและเต็มความสามารถ ความรับผิดชอบเป็นลักษณะอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่สามารถพัฒนาได้ (Sanford 1970 : 65) ความเชื่อเพื่อเป็นลักษณะของบุคคลที่แสดงความต้องการและความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน (Lambo 1967 : 70-73) และเป็นพฤติกรรมที่มุ่งจะทำประโยชน์ให้ผู้อื่น โดยไม่ได้หวังจะได้รับรางวัลตอบแทน (Macaulay and Berkowitz 1970 : 3) และวินัยในตนเองเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลประสบผลสำเร็จในการทำงาน เนื่องจากมีความตั้งใจจริง มุ่งมั่น พยายาม วินัยในตนเองเป็นความสามารถในตัวเองที่ควบคุมตนเองได้ ทั้งในด้านอารมณ์และพฤติกรรม ผู้มีวินัยในตนเองจะเป็นบุคคลที่รู้จักกาลเทศะ สนใจ และเอาใจใส่ต่อสังคม เป็นผู้ที่มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎของสังคม กู๊ด (Good 1959 : 176) ได้ให้ความหมายว่า วินัยในตนเองหมายถึง การบังคับควบคุม พฤติกรรมของบุคคล เป็นอำนาจที่เกิดจากการเรียนรู้ ทำให้บุคคลสามารถควบคุม บังคับพฤติกรรมของตนเองได้

ฉะนั้นจากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดจะเห็นได้ว่าความมีมนุษย์สัมพันธ์ ความ รับผิดชอบ ความเชื่อเพื่อและความมีวินัยในตนเองเป็นลักษณะสำคัญตามปณิธานของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ซึ่งทำให้ทราบถึงผลกระทบของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่อ ลักษณะของนิสิตหอพักและข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญส่วนหนึ่งที่เป็น ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการกำหนดรูปแบบการจัดหอพักเพื่อการเรียนรู้ของโครงการของ มหาวิทยาลัย เพื่อจะได้นำไปจัดรูปแบบการจัดหอพักเพื่อการเรียนรู้ อันจะช่วยเสริม สร้างคุณสมบัติของบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามปณิธานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะของนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีภูมิลำเนาต่างถิ่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะลักษณะของนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 4 ด้าน คือ ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อใจ และความมีวินัยในตนเอง ไม่รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งชายและหญิงทุกคณะ ทุกระดับชั้นปีและทุกคนที่พักอาศัยอยู่ในหอพักของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในภาคปลายปีการศึกษา 2528
3. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ภูมิลำเนาของนิสิต ได้แก่
    - 3.1.1 เพศ จำแนกเป็น
      - 3.1.1.1 เพศหญิง
      - 3.1.1.2 เพศชาย
    - 3.1.2 ระยะเวลาที่อยู่ในหอพัก จำแนกเป็น
      - 3.1.2.1 1 ปี
      - 3.1.2.2 2 ปี
      - 3.1.2.3 3 ปี
      - 3.1.2.4 4 ปีขึ้นไป
    - 3.1.3 คณะที่ศึกษาอยู่ จำแนกเป็น
      - 3.1.3.1 วิศวกรรมศาสตร์
      - 3.1.3.2 นิเทศศาสตร์
      - 3.1.3.3 อักษรศาสตร์

- 3.1.3.4 ศิลปกรรมศาสตร์
- 3.1.3.5 นิติศาสตร์
- 3.1.3.6 รัฐศาสตร์
- 3.1.3.7 พาณิชยศาสตร์และการบัญชี
- 3.1.3.8 เศรษฐศาสตร์
- 3.1.3.9 สถาปัตยกรรมศาสตร์
- 3.1.3.10 วิทยาศาสตร์
- 3.1.3.11 เกษศาสตร์
- 3.1.3.12 วิศวกรรมศาสตร์
- 3.1.3.13 ทันตแพทยศาสตร์
- 3.1.3.14 สัตวแพทยศาสตร์
- 3.1.3.15 แพทยศาสตร์
- 3.1.4 ภูมิภาคจำแนกเป็น
  - 3.1.4.1 ภาคเหนือ
  - 3.1.4.2 ภาคกลาง
  - 3.1.4.3 ภาคตะวันออก
  - 3.1.4.4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
  - 3.1.4.5 ภาคใต้
- 3.1.5 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ได้แก่
  - 3.1.5.1 ระดับการศึกษาของบิดาหรือมารดา จำแนกเป็น
    - 3.1.5.1.1 ไม่ได้ศึกษา
    - 3.1.5.1.2 ระดับประถมศึกษา
    - 3.1.5.1.3 ระดับมัธยมศึกษา
    - 3.1.5.1.4 ระดับอุดมศึกษา
  - 3.1.5.2 รายได้ของบิดาและมารดาารวมกัน จำแนกเป็น
    - 3.1.5.2.1 ต่ำกว่า 1,981 บาทต่อเดือน
    - 3.1.5.2.2 1,981 - 3,980 บาทต่อเดือน

- 3.1.5.2.3 3,981 - 5,980 บาทต่อเดือน
- 3.1.5.2.4 5,981 - 7,980 บาทต่อเดือน
- 3.1.5.2.5 7,981 - 9,980 บาทต่อเดือน
- 3.1.5.2.6 9,981 - 11,980 บาทต่อเดือน
- 3.1.5.2.7 11,981 - 13,980 บาทต่อเดือน
- 3.1.5.2.8 สูงกว่า - 13,980 บาทต่อเดือน

3.2 ตัวแปรตาม คือ ลักษณะของนิสิต ได้แก่

- 3.2.1 ความมีมนุษยสัมพันธ์
- 3.2.2 ความรับผิดชอบ
- 3.2.3 ความเชื่อเพื่อ
- 3.2.4 ความมีวินัยในตนเอง

การวัดลักษณะของนิสิตนี้ ใช้การวัดลักษณะของนิสิตตามการรับรู้

ของตนเอง

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจด้วยความจริงใจและตรงตามสภาพที่เป็นจริง
2. คำตอบที่ได้จากการตอบแบบสำรวจในวันและเวลาต่างกันไม่มีผลแตกต่างกัน

กัน

3. กลุ่มนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษาต่างกัน มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของนิสิต

หมายถึง

ลักษณะที่ดี มีความสำคัญเป็นประโยชน์และจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อเพื่อและความมีวินัยในตนเอง ซึ่งวัดได้จากคะแนนรวมของการตอบแบบสำรวจลักษณะในแต่ละด้านของผู้ตอบ

ความมีมนุษยสัมพันธ์

หมายถึง

ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความพยายาม
สร้างความเข้าใจอันดีต่อกันเพื่อให้เกิด
ความรู้สึกที่ดี เกิดความพอใจ เกิดความ
รักใคร่จริงใจ และยอมรับฟังความคิดเห็น
ของบุคคลอื่นด้วยความเต็มใจ ซึ่งระดับ
ความมีมนุษยสัมพันธ์วัดได้จากคะแนนรวมของ
การตอบแบบสำรวจความมีมนุษยสัมพันธ์ของ
ผู้ตอบ

ความรับผิดชอบ

หมายถึง

ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความเอาใจใส่
และรับเป็นภาระต่อหน้าที่การงาน พยายาม
ทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ
เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยไม่ย่อท้อต่อ
อุปสรรค ซึ่งระดับความรับผิดชอบวัดได้
จากคะแนนรวมของการตอบแบบสำรวจความ
รับผิดชอบของผู้ตอบ

ความเอื้อเฟื้อ

หมายถึง

ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความไวต่อการ
ต้องการจะช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อได้พบสถานการณ์
ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวจะกระทำทันที
การยอมเสียสละสิ่งของ เวลา หรือความสุข
ส่วนตัวเพื่อช่วยทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นให้ได้
รับความสุข โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่ง
ระดับความเอื้อเฟื้อวัดได้จากคะแนนรวมของ
การตอบแบบสำรวจความเอื้อเฟื้อของผู้ตอบ

ความมีวินัยในตนเอง

หมายถึง

ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความพยายามใน
การควบคุมพฤติกรรมของตนให้ปฏิบัติตาม
ระเบียบที่วางไว้ การทำงานให้เสร็จตาม

		เวลาที่ตนกำหนดไว้ รัฐบาลกะเทศะ มีความตั้งใจจริงมุ่งมั่นในการทำงานให้เป็นไปตามที่ตนตั้งใจไว้ ซึ่งระดับความมีวินัยในตนเองวัดได้จากคะแนนรวมของการตอบแบบสำรวจความมีวินัยในตนเองของผู้ตอบ
หอพักนิสิต	หมายถึง	สถานที่พักอาศัยชั่วคราวของนิสิต ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดเป็นสวัสดิการให้ในขณะที่ศึกษาอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยให้ชื่อว่าหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นิสิตหอพัก	หมายถึง	นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งชายและหญิงทุกคณะ ทุกระดับชั้นปีและทุกคน ที่พักอาศัยอยู่ในหอพักของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในภาคปลาย ปีการศึกษา 2528
นิสิตชาย	หมายถึง	นิสิตชายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกคณะ ทุกระดับชั้นปี และทุกคนที่พักอาศัยอยู่ในหอพักนิสิตชายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในภาคปลายปีการศึกษา 2528
นิสิตหญิง	หมายถึง	นิสิตหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกคณะ ทุกระดับชั้นปี และทุกคนที่พักอาศัยอยู่ในหอพักนิสิตหญิงของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในภาคปลายปีการศึกษา 2528
ระยะเวลาที่อยู่ในหอพัก	หมายถึง	จำนวนเวลาที่นิสิตหอพักทั้งชายและหญิงพักอยู่ในหอพักของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยนับตั้งแต่เริ่มพักอยู่จนถึงภาคปลาย ปีการศึกษา 2528 แยกเป็น 1 ปี 2 ปี 3 ปี และ 4 ปีขึ้นไป

คณะ	หมายถึง	คณะต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่นิสิตหอพักลงทะเบียนศึกษาอยู่ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2528
ภูมิลำเนา	หมายถึง	ที่อยู่อาศัยปัจจุบันของบิตามารคาของนิสิต หอพัก แบ่งเป็น 5 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้
ฐานะทางเศรษฐกิจและ สังคมของครอบครัว	หมายถึง	ระดับการศึกษาและรายได้ของบิตามารคา ของนิสิตหอพักซึ่งดัชนีที่ใช้ในการจัดแบ่งระดับ ความแนวของอัญชลี บุปผาพิบูลย์ (2522 : 25-26, 35-37)

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบาย วางแผน
ต่อการกำหนดรูปแบบของการจัดหอพักเพื่อการเรียนรู้
2. เป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาการจัดบริการหอพัก เพื่อ
ให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน
3. ได้ข้อความรู้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนานิสิตนักศึกษาที่อยู่หอพัก
ให้มีลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. ช่วยกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของลักษณะที่ดี ซึ่ง
ควรจะมีนอกเหนือจากความรู้ทางค่านวิชาการและสติปัญญา เพื่อจะได้ปรับปรุงตนเอง
ในลักษณะเหล่านี้ให้มีเพิ่มมากยิ่งขึ้น